

YARGITAY, DANIŞTAY, SAYIŞTAY VE İDARİ YARGI

Altan ÜLGÜT
Yeminli Mali Müşavir

TÜRMOB YAYINLARI- 185
ANKARA - 2002
Sirküler Rapor Serisi
Seri No :2002 - 8

TÜRMOB Adına Sahibi
Mustafa ÖZYÜREK

Sorumlu Yazışleri Müdürü
Ali E. DOĞANOĞLU

Dizgi - Düzenleme

TÜRMOB
Basın - Yayın Servisi

Sirküler Rapor kitaplarında yer alan yazılarda ileri sürülen görüşler yalnızca yazarlarına aittir. Yayıncı kuruluş TÜRMOB' u bağlamaz.

ÖNSÖZ

TÜRMOB olarak büyük önem verdiğimiz konuların başında mesleki eğitim gelmektedir. Mesleki eğitime katkı sağlaması ve uygulamacılara yol göstermesi amacıyla yayınlamaya başladığımız **Sirküler Rapor Serisi** bu amacımıza ulaşmada oldukça önemli bir fonksiyon üstlenmiştir.

Geçtiğimiz iki yıllık dönemde **Sirküler Rapor Serisi** meslektaşlarımızın ve stajyerlerimizin büyük takdirini toplayarak, yoğun bir ilgiyle karşılanmıştır. Böylesi geniş bir talebi karşılama uğraşımız devam ederken, eğitim serisinin sürekli hale gelmesi yönünde talepleri karşılamak için çalışmalarımızı sürdürmekteyiz.

Sirküler Rapor kitaplarımız bir okuma komisyonu tarafından incelendikten sonra basılarak sizlerin istifadesine sunulmaktadır.

Siz değerli meslektaşlarımızın ve stajyerlerimizin beğeni ve takdirini toplayacağına inandığımız 2002-8 Seri Numaralı bu kitabı; Yeminli Mali Müşavir Altan ÜLGÜT tarafından hazırlanan "**Yargıtay, Danıştay, Sayıştay ve İdari Yargı**" isimli eser oluşturuyor. Bu çalışma bir kaynak kılavuz niteliğinde olup konuyu örnekleri ile açıklamaktadır.

Sirküler kitaplarımız, bir plan doğrultusunda hazırlanarak, her ay bir kitap olarak sizlere ulaştırılmaktadır. Kitabın, meslek camiamıza ve uygulamacılara faydalı olmasını diliyorum. Eğitim serimize gösterilen ilgi ve destekten dolayı meslektaşlarımıza ve stajyerlerimize teşekkürlerimi sunarım.

Nail SANLI
Genel Sekreter

İÇİNDEKİLER

I. GİRİŞ	1
II. YARGITAY	1
Yargıtay Genel Kurulları	2
III. DANIŞTAY	3
Danıştay'ın Organları	6
Danıştay Genel Kurulu	7
İdari İşler Kurulu	8
İdari Dava Daireleri Kurulu	9
Vergi Dava Daireleri Kurulu	9
İçtihatları Birleştirme Kurulu	9
Başkanlık Kurulu	9
Yüksek Disiplin Kurulu	10
Disiplin Kurulu	10
IV. 6.1.1992 tarih ve 2576 Sayılı Kanunla, bölge İdare Mahkemeleri; İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemeleri kurulmuştur.	10
İdare Mahkemelerinin Görevleri	11
Doğrudan Doğruya Tam Yargı Davası Açılması	12
İdari Makamların Sükutu	13
Üst Makamlara Başvurma	13
Görevli Olmayan Yerlere Başvurma	14
Kararların Sonuçları	14
İdari Davalarda Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu İle Vergi Usul Kanununun Uygulanacağı Haller	15
İdari Davalarda Yetki	16
Vergi Mahkemelerinin Görevleri	18
Yargı Yetkisinin Sınırı	19
İdari Davaların Açılması	20

Dilekçelerin Verileceği Yerler	20
Aynı Dilekçe ile Dava Açılacak Haller	21
Dava Açma Süresi	21
Tebliğat ve Cevap Verme	22
Yürütmenin Durdurulması	22
Kararlara Karşı Başvuru Yolları	23
Kararın Bozulması	23
Temyiz veya İtiraz İstemlerinde Yürütmenin Durdurulması	24
Yargılamanın Yenilenmesi	24
V. SAYIŞTAY	26
Sayıştay'ın Yargı ve Karar Organları	27
Denetleme	28
Yargılama	30
Kanun Yolları	31

I- GİRİŞ

Ülkemizin üç anayasal kurumu olan Yargıtay, Danıştay, Sayıştay'ın konumu, görevleri yetkileri toplumda devamlı olarak karıştırılmaktadır Hatta çok büyük gazetelerdeki yazılarda dahi sık sık bu üç kuruluşun isimlerinin birbirlerinin yerine kullanıldığına şahit olunmaktadır

Bu nedenle çok önemli bu üç anayasal kurumun kuruluş ve görevleri genel olarak bu çalışmada ayrı ayrı incelenecektir

II- YARGITAY

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasınının 154. maddesinde yer alan Yargıtay bu maddeye göre, adliye mahkemelerince verilen ve kanunun başka bir adli yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merciidir ve kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakmakla görevlendirilmiştir.

2797 sayılı Yargıtay Kanununun 13'üncü maddesi Yargıtay'ın görevlerini şöyle belirlemiştir;

- 1- Adliye Mahkemelerince verilen ve Kanunun başka bir adli yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümleri ilk ve son mercii olarak inceleyip karara bağlamak.
- 2- Yargıtay Başkan ve Üyeleri ile Yargıtay C. Başsavcı Yardımcısı, C. Başsavcı vekili ve özel kanunlarında belirtilen kimseler aleyhindeki görevden doğan tazminat davalarına ve bunların kişisel suçlarına ait ceza davalarına ve kanunlarda gösterilen diğer davalara ilk ve son derece mahkemesi olarak bakmak.
- 3- Kanunlarla verilen diğer işleri görmek.

Yargıtay'ın teşkilatı ise,

- 1- **Birinci Başkan:** Genel Kurullara başkanlık eder, bu kurullara verilen görevleri düzenler ve üyeleri dairelere ayırır, Yargıtay üyeleri arasından üye tam sayısının salt çoğunluğu ile ve gizli oyla seçilir
- 2- **Genel Sekreter:** Birinci Başkan adına yazışmaları ve idari hizmetleri düzenler.
- 3- **Yargıtay Daireleri:** Yargıtay'da 22 adet Hukuk ve 11 adet Ceza Dairesi ile bir Ticaret bir de İcra İflas Dairesi vardır
- 4- **Cumhuriyet Başsavcılığı:** Yargıtay üyeleri arasından, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile ve gizli oyla seçilir Yargıtay'da bir Cumhuriyet Başsavcısı ile yeteri kadar Cumhuriyet ikinci Başsavcısı, Yargıtay Cumhuriyet Savcısı ve Cumhuriyet Başsavcısı Yardımcısı bulunur. Başsavcılık teşkilatı Yargıtay Ceza Daireleri sayısına göre bölümlere ayrılır Bölümlerden her biri bir Cumhuriyet ikinci Başsavcısının başkanlığında dört Yargıtay Cumhuriyet savcısından kurulur.

Yargıtay Genel Kurulları:

- A- **Hukuk Genel Kurulu:** Birinci Başkanın başkanlığı altında Hukuk, Ticaret ve İcra ve İflas Daireleri Başkanları ile üyelerinden kurulur. Dairenin bozma ilamlarına karşı ilk mahkemelerin eski kararlarında ısrar etmeleri ve ısrar kararlarının temyiz edilmesi halinde bu kararları inceler
- B- **Ceza Genel Kurulu:** Birinci Başkanın başkanlığında Ceza Dairele-

ri Başkanları ve üyelerinden kurulur. Ceza dairelerinin bozma ilamlarına karşı ilk mahkemelerin ısrar hükümleri temyiz edildiği takdirde veya resen temyiz incelemesine tabi bulunan ısrar hükümlerini ve kararlara karşı Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından ileri sürülecek itirazları inceler.

C- İctihadı Birleştirme Kurulları: Yargıtay'dan çıkan kararlarda, içtihat uyuşmazlığı bulunduğu takdirde bu uyuşmazlık, İctihadı Birleştirme Kurullarında çözülür. Bu kurullar aşağıda arzolanmıştır.

Hukuk Kısmı Kurulu: Birinci Başkanın başkanlığında, Hukuk, Ticaret, İcra İflas Daireleri Başkan ve üyelerinden kurulur. Bu daireler ilamları arasında belirtilen içtihat uyuşmazlıklarını çözer

Ceza Kısmı Kurulu: Birinci Başkanın başkanlığında Ceza Daireleri Başkan ve üyelerinden kurulur. Ceza daireleri ilamları arasında beliren içtihat uyuşmazlıklarını çözer

Büyük Kurul: Birinci Başkanın Başkanlığı altında bütün dairelerin Başkan ve üyelerinden kurulur. Bu kurul Genel Kurullarla özel daire ilamları arasındaki içtihat uyuşmazlıklarını ve ayrıca ceza dairelerinden biri ile hukuk dairelerinden biri arasında çıkan içtihat uyuşmazlıklarını çözer

Yargıtay'a başvurular, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ve Hukuk Usul Muhakemeleri Kanununa göre yapılır ve bu kanunlardaki usullere göre sonuçlandırılır

III- DANIŞTAY

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 155'inci maddesinde yer alan Danıştay, idari mahkemelerce verilen ve Kanunun başka bir idari yargı merci-

ine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merciidir Kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar.

Danıştay; davaları görmek, Başbakan ve Bakanlar Kurulunca gönderilen kanun tasarıları hakkında düşüncesini bildirmek, tüzük tasarılarını ve imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerini incelemek, idari uyumsuzlukları çözümlenmek ve kanunla gösterilen diğer işleri yapmakla görevlidir.

Danıştay'ın kuruluşu, işleyişi, Başkan, Başsavcı, başkanvekilleri, Daire Başkanları ile üyelerinin nitelikleri ve seçim usulleri, idari yargının özelliği, mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir.

2575 sayılı Danıştay Kanununun 1'inci maddesinde de, Danıştay'ın Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş Yüksek İdare Mahkemesi, danışma ve inceleme mercii olduğu belirlenmiştir.

Anılan Kanununun 23'üncü maddesinde de Danıştay görevleri aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

- a) İdare mahkemeleri ile vergi mahkemelerinden verilen kararlar ve ilk derece mahkemesi olarak Danıştay'da görülen davalarla ilgili kararlara karşı temyiz istemlerini inceler ve karara bağlar.
- b) Bu kanunda yazılı idari davaları ilk ve son derece mahkemesi olarak karara bağlar.
- c) Başbakanlık veya Bakanlar Kurulunca gönderilen kanun tasarı ve teklifleri hakkında görüşünü bildirir.
- d) Tüzük tasarılarını ve imtiyaz sözleşme ve şartlaşmalarını inceler

e) Devlet Başkanlığı ve Başbakanlık tarafından gönderilen işler hakkında görüşünü bildirir.

f) Bu kanunla ve diğer kanunlarla verilen görevleri yapar.

Aynı kanunun 24' üncü maddesinde Danıştay;

1- ilk derece mahkemesi olarak :

a- Bakanlar Kurulu Kararlarına,

b- Müşterek kararnamelere,

c- Başbakanlıkça alınan kararlara,

d- Bakanlıkların düzenleyici işlemleri ile kamu kuruluşları veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca çıkarılan ve ülke çapında uygulanacak düzenleyici işlemlere,

e- Danıştay idari dairelerince veya idari işler kurulunca verilen kararlar üzerine uygulanan eylem ve işlemlere,

f- Birden çok idare veya vergi mahkemesinin yetki alanına giren işlere,

g- Yabancı ülkelerde görevli makamlarca alınan kararlara,

h- Danıştay Yüksek Disiplin Kurulu Kararlarına,

i- Yüksek Öğretim Kurulu, Yüksek Öğretim Denetleme Kurulu, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi, Üniversitelerarası Kurul kararlarına,

- j- Vergi Usul Kanunu gereğince şikayet yoluyla vergi düzeltme taleplerinin reddine ilişkin işlemlere,

Karşı açılacak iptal ve tam yargı davaları ile imtiyaz sözleşmelerinden doğan idari davaları çözümler.

- 2- Belediyeler ile il özel idarelerinin seçimle gelen organlarının organlık sıfatını kaybetmeleri hakkındaki istemleri inceler ve karara bağlar

Kanunun 25' inci maddesinde de;

Temyiz yoluyla Danıştay'da Görülecek Davalar: İdare mahkemeleri ile vergi mahkemelerince verilen nihai kararlar ve ilk derece mahkemesi olarak Danıştay'da görülen davalarla ilgili nihai kararlar Danıştay'da temyiz yoluyla incelenir ve karara bağlanır.

Danıştay'ın Organları:

Anılan Kanunun 5' inci maddesinde Danıştay karar organları aşağıdaki şekilde sıralanmıştır;

- a) Daireler
- b) Danıştay Genel Kurulu,
- c) İdari İşler Kurulu,
- d) İdari Dava Daireleri Genel Kurulu,
- e) Vergi Davaları Genel Kurulu
- f) İçtihatları Birleştirme Kurulu,

g) Başkanlık Kurulu,

h) Disiplin Kurulu,

Danıştay Dairelerinin görevleri;

- A- 1. Daire, Kanunun 41. maddesinde gösterildiği üzere, kanun tasarı ve tekliflerini, tüzük tasarılarını, imtiyaz işlerini idari makamlar arasında görev ve yetkiden doğan uyuşmazlıkları, Danıştay'dan alınacak düşüncelere ilişkin istekleri, Danıştay'ca istisari mahiyette incelenmek ve düşüncesini bildirmek için Devlet Başkanlığı veya Başbakanlıktan gönderilecek işleri, İstimlak Kanununun otuzuncu maddesinin uygulanmasından çıkan uyuşmazlıkları, Belediye Kanunu ile Danıştay'a verilip idari davaya konu olmayan işleri, Derneklerin, kamu yararına çalışan derneklerden sayılabilmesi için yapılacak teklifleri inceleyerek ve gereğine göre karara bağlar veya düşüncesini bildirir.
- B- 2. Daire, Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanunu muvakkat hükümlerine göre Danıştay'da görülecek işleri karara bağlar.
- C- İdari uyuşmazlıklar ve davalar, Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci, Sekizinci, Dokuzuncu, Onuncu Dairelerde ve idari ve vergi dava daireleri genel kurullarında incelenir ve karara bağlanır. Bu davalardan hangileri hangi Dairede incelenip karara bağlanacağı Kanunda gösterilmekle birlikte, Kanunun 37'nci ve 44'üncü maddelerdeki yetkiye istinaden Başkanlar Kurulu kararıyla Daireler arasında görev ayırımı yeniden yapılmaktadır.

Danıştay'ın diğer kurullarının görevleri ise aşağıda açıklanmıştır.

Danıştay Genel Kurulu: Danıştay Kanunu ve diğer kanunlarla bu kuru-

la verilen seçim görevleri ile diğer görevleri yapar ve Danıştay Kanununda öngörülen içtüzük ve yönetmelikleri kabul eder.

İdari İşler Kurulu:

- 1- a- İmtiyaz verilmesine ilişkin sözleşme ve şartlaşmaları,
- b- Kanunlarda Danıştay İdari İşler Kurulunda görüşüleceği yazılı olan işleri,
- c- Danıştay idari daire ve kurulları arasında çıkacak görev uyuşmazlıklarını,
- d- Yukarıda yazılı olanlardan başka idari dairelerden çıkan işlerden Danıştay Başkanının havale edeceği işleri,

İnceler ve gereğine göre karara bağlar veya düşüncesini bildirir. Danıştay'ın ilgili Dairesi Kurulun bozma kararına uymak zorundadır

- 2- İdari dairelerin birinden çıkıp Danıştay Başkanı tarafından Danıştay İdari İşler Kuruluna havale edilmemiş olan işler ve verilen kararlar ilgili Bakanlığın görüşüne uygun olmadığı takdirde, bakanın isteği üzerine, Danıştay İdari İşler Kurulunda görüşülür.
- 3- İdari dairelerin göreve ve usule ilişkin nedenlerle işin esası hakkında karar veremediği işlerde, İdari İşler Kurulunca bu kararın yerinde görülmemesi halinde, dosya ilgili daireye geri gönderilir ve bu dairece İdari İşler Kurulu kararı doğrultusunda inceleme yapılarak karar verilir.

İdari Dava Daireleri Kurulu :

- a) İdare mahkemelerinden verilen ısrar kararlarını,
- b) İdari dava dairelerinden ilk derece mahkemesi olarak verilen kararları, temyizen inceler

Vergi Dava Daireleri Kurulu :

- a) Vergi mahkemelerinden verilen ısrar kararlarını,
- b) Vergi dava dairelerinden ilk derece mahkemesi olarak verilen kararları, temyizen inceler

İçtihatları Birleştirme Kurulu :

Dava dairelerinin veya idare ve vergi dava daireleri genel kurullarının kendi kararları veya ayrı ayrı verdikleri kararlar arasında aykırılık veya uyumsuzluk görüldüğü veyahut birleştirilmiş içtihatların değiştirilmesi gerekli görüldüğü takdirde, Danıştay Başkanının havalesi üzerine, Başsavcının düşüncesi alındıktan sonra işi inceler ve lüzumlu görürse, içtihadın birleştirilmesi veya değiştirilmesi hakkında karar verir.

Başkanlık Kurulu :

- a) Üyelerin Dairelere ayrılmasını,
- b) Zorunluluk halinde daire başkanlarının ve üyelerin dairelerinin değiştirilmesini,
- c) Daireler arasında iş dağılımını,

- d) Danıştay daireleri arasında çıkan görev uyuşmazlıklarını,
  - e) Aynı yargı çevresinde bulunan idare ve vergi mahkemeleri arasında görev ve yetkiye ilişkin uyuşmazlıklarda ve bağlantılı davalarda merci tayinini,
  - f) Danıştay Başkanının Kurulda görüşülmesini uygun gördüğü işleri,
- İnceler ve gereğine göre karar verir veya düşüncesini bildirir.

Yüksek Disiplin Kurulu:

Danıştay Başkanı, Başsavcı, başkan vekilleri, daire başkanları ve üyeler hakkında, disiplin kovuşturması yapılmasına ve disiplin cezası uygulanmasına karar verir.

Disiplin Kurulu:

- a) Danıştay memurları hakkında disiplin görevlerini yapar
- b) Danıştay memurları hakkında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 226'ncı maddesinin (B) bendinde yazılı görüşme ve danışma kurulu görevini yapar.

IV- 6.1.1992 tarih ve 2576 sayılı Kanunla, Bölge İdare Mahkemeleri; İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemeleri kurulmuştur

Bu, Kanunun 2'nci maddesine göre, Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemeleri, bölge coğrafi durumları ve iş hacmi göz önünde tutularak, Adalet Bakanlığınca kurulur ve yargı çevreleri tespit olunur. Bu mahkemelerin kaldırılmasına veya yargı çevrelerinin değiştirilmesine İçişleri ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Adalet Bakan-

lığının önerisi üzerine Hakimler ve SavcılarYüksek Kurulunca karar verilir. Aynı yargı çevresinde birden fazla idare veya vergi mahkemesi kurulduğu takdirde, bu mahkemeler arasındaki işbölümü, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenir.

Bu mahkemelerin kurulmaları, kaldırılmaları ve yargı çevrelerinin değiştirilmeleri hakkında kararlar Resmi Gazetede yayımlanır

Bölge idare mahkemeleri, bölge idare mahkemesi başkanı ve iki üyeden oluşur.

Bölge idare mahkemesi üyeliği görevi, bölge idare mahkemesinin bulunduğu yerdeki idare ve vergi mahkemesi başkanlarınca yürütülür.

İdare ve vergi mahkemeleri kurulları birer başkan ile iki üyeden oluşur.

İdare mahkemelerinin görevleri :

Vergi mahkemelerinin görevine giren davalarla ilk derecede Danıştay'da çözümlenecek olanlar dışındaki:

- a) İptal davalarını,
- b) Tam yargı davalarını,
- c) Genel hizmetlerden birinin yürütülmesi için yapılan idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davaları,
- d) Diğer kanunlarla verilen işleri,

Çözümler.

2- Özel kanunlarda Danıştay'ın görevli olduğu belirtilen ve İdari Yargıla-

ma Usulü Kanunu ile idare mahkemelerinin görevli kılınmış bulunduğu davaları, çözümler:

Burada iptal ve tam yargı davalarının da açıklanması gerekmektedir:

İlgililer haklarını ihlal eden idari bir işlem dolayısıyla Danıştay'a ve idare ve vergi mahkemelerine doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi, ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine, bu husustaki kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava süresi içinde tam yargı davası açabilirler

Doğrudan Doğruya Tam Yargı Davası Açılması:

- 1- İdari eylemden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka suretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri gereklidir. Bu isteklerinin kısmen veya tamamen reddi halinde, bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında altmış gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren dava süresi içinde dava açılabilir.
- 2- Görevli olmayan adli ve askeri yargı mercilerine açılan tam yargı davasının görev yönünden reddi halinde sonradan idari yargı mercilerine açılacak davalarda, idareye başvurma şartı aranmaz.

İdari Makamların Sükutu:

- 1- İlgililer, haklarında idari davaya konu olabilecek bir işlem veya eylemin yapılması için idari makamlara başvurabilirler
- 2- İdare 60 gün içinde cevap vermezse talep reddedilmiş sayılır. İlgililer altmış günün bittiği tarihten itibaren dava açma süresi içinde, konusuna göre Danıştay'a, idare ve vergi mahkemelerine dava açabilirler. Altmış günlük süre içinde idarece verilen cevap kesin değilse ilgili bu cevabı, istemin reddi sayarak dava açabileceği gibi, kesin cevabı da bekleyebilir. Bu takdirde dava açma süresi işlemez. Ancak, bekleme süresi başvuru tarihinden itibaren altı ayı geçemez. Dava açılmaması veya davanın süreden reddi hallerinde, altmış günlük sürenin bitmesinden sonra yetkili idari makamlarca cevap verilirse, cevabın tebliğinden itibaren altmış gün içinde dava açılabilir

Üst Makamlara Başvurma:

- 1- İlgililer tarafından idari dava açılmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, idari dava açma süresi içinde istenebilir. Bu başvurma, işlemeye başlamış olan idari dava açma süresini durdurur.
- 2- Altmış gün içinde cevap verilmezse istek reddedilmiş sayılır
- 3- İsteğin reddedilmesi veya reddedilmiş sayılması halinde dava açma süresi yeniden işlemeye başlar ve başvuru tarihine kadar geçmiş süreye de dikkate alınır

Görevli Olmayan Yerlere Başvurma:

Görülmesi Danıştay'ın, idare ve vergi mahkemelerinin görevlerine girdiği halde adli ve askeri yargı yerlerine açılmış bulunan davaların, görev bakımından reddi halinde, bu husustaki kararların kesinleşmesini izleyen günden itibaren otuz gün içinde görevli mahkemede dava açılabilir. Görevsiz yargı merciine başvurma tarihi, Danıştay'a, idare ve vergi mahkemelerine başvurma tarihi olarak kabul edilir.

Adli ve askeri yargı yerlerine açılan ve görevsizlik sebebiyle reddedilen davalarda, görevsizlik kararının kesinleşmesinden sonra, yukarıda anılan otuz günlük süre geçirilmiş olsa dahi, idari dava açılması için öngörülen süre henüz dolmamış ise bu süre içinde idari dava açılabilir.

Kararların Sonuçları:

1- Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının gereğine göre idare, geciktirmeksizin işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecburdur.

Bu süre kararın idareye tebliğinden başlayarak otuz günü geçemez.

Haciz veya ihtiyati haciz uygulamaları ile ilgili davalarda verilen kararlar hakkında bu kararların kesinleşmesinden sonra işlem yapılır.

2- Tam yargı davaları hakkındaki kararlardan belli bir miktarı içerenler genel hükümler dairesinde infaz ve icra olunur.

3- Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemeleri kararlarına göre işlem tesis edilmeyen veya gereği yapılmayan hallerde

idare aleyhine Danıştay ve ilgili idari mahkemede maddi ve manevi tazminat davası açılabilir

- 4- Mahkeme kararlarının otuz gün içinde kamu görevlilerince kasten yerine getirilmemesi halinde, ilgili idare aleyhine dava açılabileceği gibi, kararı yerine getirmeyen kamu görevlisi aleyhine de tazminat davası açılabilir
- 5- Vergi uyuşmazlıklarına ilişkin mahkeme kararlarının idareye tebliğinden sonra bu kararlara göre tespit edilecek vergi, resim, harçlar ve benzeri mali yükümler ile zam ve cezaların miktarı ilgili vergi dairesi tarafından mükellefe bildirilir.
- 6- Tazminat ve vergi davalarında kararın idareye tebliğinden itibaren, ödeme veya iadenin gecikmesi sebebiyle idarece gecikme faizi ödenir.

İdari Davalarda Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ile Vergi Usul Kanununun Uygulanacağı Haller:

- Bu kanunda hüküm bulunmayan hususlardan; Hakimin davaya bakmaktan memnuiyeti ve reddi, ehliyet, üçüncü şahısların davaya katılması, davanın ihbarı, tarafların vekilleri, feragat ve kabul, teminat, mukabil dava, bilirkişi, keşif, delillerin tespiti, yar gılama giderleri, adli yardım hallerinde ve duruşma sırasında tarafların mahkemenin sükûnunu ve inzibatını bozacak hareketlerine karşı yapılacak işlemlerde Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümleri uygulanır.

Vergi uyuşmazlıklarının çözümünde ise, İdari Yargılama Usulü Kanunu ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun yukarıda atıfta bulunulan hü-

kümüleri öncelikle uygulanır. Bunların dışındaki hallerde Vergi Usul Kanunu hükümleri uygulanır.

İdari Davalarda Yetki:

İdari davalarda, dava açılacak mahkemenin bilinmesi de çok önemlidir. Bu bakımdan idari ve vergi türlerine göre yetki aşağıda incelenmiştir.

A- Kamu Görevlileri ile İlgili Davalarda Yetki:

- 1- Kamu görevlilerinin atanması ve nakilleri ile ilgili davalarda yetkili mahkeme, kamu görevlilerinin yeni veya eski görev yeri mahkemesidir.(Daha önce sadece yeni görev yeri idare mahkemesi yetkili iken 10.4.1990 tarihinde yürürlüğe giren 3622 sayılı kanunla eski görev yeri mahkemesi de yetkili kılınmıştır)
- 2- Kamu görevlilerinin görevlerine son verilmesi, emekli edilmeleri veya görevden uzaklaştırılmaları ile ilgili davalarda yetkili mahkeme, kamu görevlisinin son görev yaptığı yer idare mahkemesidir.
- 3- Kamu görevlilerinin görevle ilişkisinin kesilmesi sonucunu doğurmayan disiplin cezaları ile ilerleme, yükselme, sicil, intibak ve diğer özlük ve parasal hakları ve mahalli idarelerin organları ile bu organların üyelerinin geçici bir tedbir olarak görevden uzaklaştırılmalarıyla ilgili davalarda yetkili mahkeme ilgilinin görevli bulunduğu yer idare mahkemesidir.

B- Taşınmaz Mallara İlişkin Davalarda Yetki:

İmar, kamulaştırma, yıkım, işgal, tahsis, ruhsat ve iskân gibi taşınmaz mallarla ilgili mevzuatın uygulanmasında veya bunlara bağlı her türlü hak

lara veya kamu mallarına ilişkin idari davalarda yetkili mahkeme taşınmaz malların bulunduğu yer idare mahkemesidir.

C- Kamu İdarelerine İlişkin Davalarda Yetki:

Köy, belediye ve özel idareleri ilgilendiren mevzuatın uygulanmasına ilişkin davalarda, sınır uyuşmazlıklarında yetkili mahkeme, mülki idare biriminin köy, belediye veya mahallenin bulunduğu yahut yeni bağlandığı yer idare mahkemesidir.

D- Taşınır Mallara İlişkin Davalarda Yetki:

Taşınır mallara ilişkin davalarda; taşınır malın bulunduğu yer idare mahkemesi yetkilidir.

E- Tam Yargı Davalarında Yetki:

İdari sözleşmelerden doğanlar dışında kalan tam yargı davalarında;

- a) Zarar, bayındırlık ve ulaştırma gibi bir hizmetten veya idarenin herhangi bir eyleminden doğmuş ise, hizmetin görüldüğü veya eylemin yapıldığı yer
- b) Diğer hallerde davacının ikametgahının bulunduğu yer

İdari mahkemesi yetkilidir.

F- Vergi Uyuşmazlıklarında Yetki:

- a) Uyuşmazlık konusu vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümleri tarh ve tahakkuk ettiren, zam ve cezaları kesen,
- b) Gümrük Kanununa göre alınması gereken vergilerle Vergi Usul Kanu-

nu gereğince şikayet yoluyla vergi düzeltme taleplerinin reddine ilişkin işlemlerde; vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümleri tarh ve tahakkuk ettiren,

- c) Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uygulanmasında, ödeme emrini düzenleyen,
- d) Diğer uyuşmazlıklarda dava konusu işlemi yapan,

Dairenin bulunduğu yerdeki vergi mahkemesidir.

Vergi mahkemelerinin görevleri:

- a- Genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davaları,
- b- (a) bendindeki konularda 6183 sayılı Kanunun uygulanmasına ilişkin davaları,
- c- Diğer kanunlarla verilen işleri,

Çözümler.

Tek Hakimle Görülecek Davalar:

- 1- Toplamı bir milyar lirayı aşmayan tam yargı davaları, idare mahkemesi hakimlerinden biri tarafından çözümlenir.
- 2- Kazançları basit usulde tespit edilen mükelleflerle ilgili açılan davalar ile her türlü vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezaları toplamı bir milyar lirayı geçmeyen tarhlara ve bu

miktarla sınırlı olmak üzere 6183 sayılı Kanunun uygulanmasına ilişkin davalar vergi mahkemesi hakimlerinden biri tarafından çözümlenir.

Bu kararları itiraz üzerine Bölge İdare Mahkemeleri inceler ve kesin olarak hükme bağlar. Bu kararın iptali için Danıştay'a dava açılması mümkün değildir.

Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemelerinin görevine giren uyuşmazlıkların çözümü, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununda gösterilen usullere tabidir.

Bu mahkemelerde yazılı yargılama usulü uygulanır ve evrak üzerinde yapılır

İdari dava türleri şunlardır:

- İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,
- Genel hizmetlerden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar

Yargı Yetkisinin Sınırı:

- A- İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari mahkemeler yerindelik denetimi yapamazlar. Yürütme görevinin kanunlarda gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldırarak şekilde yargı kararı veremezler.

B- Cumhurbaşkanının doğrudan doğruya yaptığı işlemler idari yargı denetimini dışındadır

İdari Davaların Açılması:

İdari davalar, Danıştay, idare mahkemesi ve vergi mahkemesi başkanlıklarına hitaben yazılmış imzalı dilekçelerle açılır

Dilekçelerde;

- Tarafların ve varsa vekillerinin veya temsilcilerinin ad ve soyadları veya unvanları ve adresleri,

- Davanın konusu ve sebepleri ile dayandığı deliller,

- Davaya konu olan idari işlemin yazılı bildirim tarihi,

- Vergi, resim, harç, benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezalarına ilişkin davalarla tam yargı davalarında uyuşmazlık konusu miktar,

- Vergi davalarında davanın ilgili bulunduğu verginin veya vergi cezasının nev'i ve yılı, tebliğ edilen ihbarnamenin tarihi ve numarası ve varsa mükellef hesap numarası,

Gösterilmesi gerekmektedir.

- Dava konusu kararın ve belgelerin asılları veya örnekleri dava dilekçesine eklenmeli, dilekçeler ile bunlara ekli evrakın örnekleri karşı taraf sayısından bir fazla olmalıdır

Dilekçelerin Verileceği Yerler:

Dilekçeler ve savunmalar ile davalara ilişkin her türlü evrak, Danıştay ve-

ya ait olduğu mahkeme başkanlıklarına veya bunlara gönderilmek üzere idare veya vergi mahkemesi başkanlıklarına, idare ve vergi mahkemesi bulunmayan yerlerde asliye hukuk hakimliklerine veya yabancı memleketlerde Türk Konsolosluklarına verilebilir.

Aynı dilekçe ile Dava Açılabilecek Haller:

- Her idari işlem aleyhine ayrı ayrı dava açılır Ancak, aralarında maddi veya hukuki yönden bağıllık ya da sebep – sonuç ilişkisi bulunan birden fazla işleme karşı bir dilekçe ile de dava açılabilir.

- Birden fazla şahsın müşterek dilekçe ile dava açabilmesi için davacıların hak ve menfaatlerinde iştirak bulunması ve davaya yol açan maddi olay veya hukuki sebeplerin aynı olması gerekir

Dava Açma Süresi:

Danıştay’da ve idare mahkemelerinde altmış vergi mahkemelerinde otuz gündür.

Bu süreler;

- a) İdari uyuşmazlıklarda, yazılı bildirim yapıldığı,
- b) Vergi, resim ve harçlar ve benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezalarından doğan uyuşmazlıklarda; tahakkuku tahsile bağılı olan vergilerde tahsilatın; tebliğ yapılan hallerde veya tebliğ yerine geçen işlemlerde tebliğin, tevkif yoluyla alınan vergilerde istihkak sahiplerine ödemenin; tescile bağılı vergilerde tescilin yapıldığı ve idarenin dava açması gereken konularda ise ilgili mercii veya komisyon kararının idareye geldiği,

Tarihi izleyen günden başlar.

Tebliğat ve Cevap Verme:

- Dava dilekçelerinin ve eklerinin birer örneği davalıya, davalının vereceği savunma davacıya tebliğ olunur
- Davcının ikinci dilekçesi davalıya, davalının vereceği ikinci savunmada davacıya tebliğ edilir. Buna karşı davacı cevap veremez.
- Taraflar yapılacak tebliğlere karşı, tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde cevap verebilirler. Bu süre, ancak haklı sebeplerin bulunması halinde, taraflardan birinin isteği üzerine görevli mahkeme kararı ile otuz günü geçmemek ve bir defaya mahsus olmak üzere uzatılabilir.

Yürütmenin Durdurulması:

- Danıştay'da veya idari mahkemelerde dava açılması dava edilen idari işlemin yürütülmesini durdurmaz.
- Danıştay veya idari mahkemeler, idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç ve imkansız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler.
- Vergi mahkemelerinde, vergi uyuşmazlıklarından doğan davaların açılması, tarh edilen vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümlerin ve bunların zam ve cezalarının dava konusu edilen bölümünün tahsil işlemini durdurur. Ancak, işlemde kaldırılan vergi davası dosyalarında tahsil işlemi devam eder.
- İtirazi kayıtlarla verilen beyannameler üzerine yapılan işlemlerle, tahsilat işlemlerinden dolayı açılan davalar tahsil işlemi durdurmaz. Bunlar hakkında yürütmenin durdurulması istenebilir.

Kararlara Karşı Başvuru Yolları:

İtiraz : İdare ve vergi mahkemelerinin tek hakimli olarak verdiği nihai kararlara, mahkemenin bulunduğu yargı çevresindeki bölge idare mahkemesine tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde itiraz edilebilir.

Bu konuda bölge idare mahkemesinin kararları kesindir. Temyiz yoluna başvurulamaz.

Temyiz: Danıştay dava daireleri ile idare ve vergi mahkemelerinin nihai kararları, başka kanunlarda aksine hüküm bulunsa dahi Danıştay'da temyiz edilebilir.

Özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde, Danıştay dava daireleri ile idare ve vergi mahkemelerinin nihai kararlarına karşı tebliğ tarihini izleyen 30 gün içinde Danıştay'da temyiz yoluna başvurulabilir.

İdare ve vergi mahkemelerinin tek hakimle verdiği kararlar temyiz edilemez.

Temyiz dilekçeleri kanunun 3'üncü maddesindeki şekle tabidir.

Kararın Bozulması:**Temyiz incelemesi sonunda Danıştay:**

- a) Görev ve yetki dışında bir işe bakılmış olması,
- b) Hukuka aykırı karar verilmesi,
- c) Usul hükümlerine uyulmamış olması,

Sebeplerinden dolayı incelenen kararı bozar

Temyiz incelemesi sonundaki maddi yanlışlıkların düzeltilmesi mümkün ise kararın düzeltilerek onanmasına karar verilir

Kararın bozulması halinde, dosya kararı veren mahkemeye gönderilir, mahkeme, dosyayı diğer öncelikli işlere nazaran daha öncelikli inceler. Yeniden karar verir.

Mahkeme bozmaya uyarsa dava sonuçlanır.

Mahkeme bozmaya uymayarak eski kararında ısrar edebilir. İsrar kararının ilgili tarafından temyizi halinde, dava konusuna göre, Danıştay İdari veya Vergi Dava Daireleri Genel Kurulunca incelenir. Danıştay'ın ilgili dava dairesinin kararı uygun görülürse mahkemenin kararı bozulur. Aksi halde onanır. Danıştay İdari ve Vergi Dava Daireleri Genel Kurulları kararlarına uyulması zorunludur.

Temyiz veya İtiraz İstemlerinde Yürütmenin Durdurulması:

Temyiz veya itiraz yoluna başvurulmuş olması, hakim, mahkeme veya danıştay kararlarının yürütülmesini durdurmaz. Ancak, bu kararların teminat karşılığında yürütülmesinin durdurulmasına temyiz istemini incelemeye yetkili Danıştay dava dairesi, kurulu veya itirazı incelemeye yetkili bölge idare mahkemesince karar verilebilir.

Yargılamanın Yenilenmesi:

Danıştay ile bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinden verilen kararlar hakkında şu sebeplerle yargılamanın yenilenmesi istenebilir.

- a) Zorlayıcı sebepler dolayısıyla veya lehine karar verilen tarafın eyleminden doğan bir sebeple elde edilemeyen bir belgenin kararın verilmesinden sonra ele geçirilmiş olması

- b) Karara esas olarak alınan belgenin sahteliğine hükmedilmiş veya sahte olduğu mahkeme veya resmi bir makam huzurunda ikrar olunmuş veya sahtelik hakkındaki hüküm karardan evvel verilmiş olup da, yargılamanın yenilenmesini isteyen kimsenin karar zamanında bundan haberi bulunmamış olması,
- c) Karara esas olarak alınan bir ilâm hükmünün, kesinleşen bir mahkeme kararıyla bozularak ortadan kalkması,
- d) Bilirkişinin kasıtlı gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu mahkeme kararıyla belirlenmesi,
- e) Lehine karar verilen tarafın, karara etkisi olan bir hile kullanmış olması,
- f) Vekil veya kanuni temsilcileri olmayan kişiler ile davanın görülüp karara bağlanmış olması,
- g) Çekinmeye mecbur olan başkan, üye veya hakimin katılmasıyla karar verilmiş olması,
- h) Tarafları, konusu ve sebebi aynı olan bir dava hakkında verilen karara aykırı yeni bir kararın verilmesine neden olabilecek kanuni bir dayanak yokken, aynı mahkeme yahut başka bir mahkeme tarafından önceki ilâmın hükmüne aykırı bir karar verilmiş bulunması,

- Yargılamanın yenilenmesi istekleri esas kararı vermiş olan mahkeme tarafından karara bağlanır

- Yargılamanın yenilenmesi süresi h bendinde yazılı sebep için on yıl, di

ğer sebepler için 60 gündür. Bu süreler, dayanılan sebebin istemde bulunan yönünden gerçekleştiği tarihi izleyen günden başlatılarak hesaplanır.

Kararın Düzeltilmesi: Danıştay dava daireleri ve İdari veya Vergi Dava Daireleri Genel Kurullarının temyiz üzerine verdikleri kararlar ile bölge idare mahkemelerinin itiraz üzerine verdikleri kararlar hakkında, bir defaya mahsus olmak üzere kararın tebliğ tarihin izleyen 15 gün içinde;

- a) Kararın esasına etkisi olan iddia ve itirazların, kararda karşılanmamış olması,
- b) Bir kararda birbirine aykırı hükümler bulunması,
- c) Kararın usul ve kanuna aykırı bulunması,
- d) Hükümün esasını etkileyen belgelerde hile ve sahtekarlığın ortaya çıkmış olması,

Hallerinde kararın düzeltilmesi istenebilir.

- Kararın düzeltilmesi istekleri esas kararı vermiş olan daire, kurul ve bölge idare mahkemelerince incelenir.

V- SAYIŞTAY

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasınının 160. maddesinde yer alan Sayıştay genel ve katma bütçeli dairelerin bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevlidir.

Sayıştay'ın kesin hükümleri hakkında ilgililer yazılı bildirim tarihinden itibaren

baren onbeş gün içinde bir kereye mahsus olmak üzere karar düzeltilmesi isteminde bulunabilirler. Bu kararlar dolayısıyla idari yargı yoluna başvurulamaz.

Vergi, benzeri mali yükümlülükler ve ödevler hakkında Danıştay ile Sayıştay kararları arasındaki uyumsuzluklarda Danıştay kararları esas alınır

832 sayılı Kanununun 1'inci maddesinde de; Sayıştay'ın genel ve katma bütçeli dairelerin gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini yargılama yoluyla kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevlendirilmiştir.

Sayıştay'ın Yargı ve Karar Organları:

- a) Daireler,
- b) Daireler Kurulu,
- c) Temyiz Kurulu,
- d) Genel Kurul,
- e) Yüksek Disiplin Kurulu,
- f) Memurlar Seçim ve Disiplin Kurulu,

Ayrıca Hazine Temsilcisi sıfatıyla savcılık bulunur

Sayıştay'ın denetleme ve yargı görevleri ayrı ayrı aşağıda açıklanmıştır

Denetleme:

Sayıştay'ın denetimine giren idare ve kurumların;

- a) Gelir, gider ve mal işlemlerini, bu işlemlere ait sayman hesaplarını bütün kayıt ve belgeleriyle birlikte incelemek ve neticede bütün bu işlem ve hesapları yağılama yolu ile;
- b) Bütçe hesabının ve bu nitelikteki diğer hesapların kesilmesini, sayman hesaplarının sonuçlarını, ilgisine göre kesin hesap kanunu tasarıları ve ya kesin mizan ve bilançolarla karşılaştırmak suretiyle,
- c) Kanunlarla belirtilen diğer konuları ilgili daire ve kurumlardan alınacak bilgi ve belgeleri incelemek ve Sayıştay'da gerekli kayıtları kurmak suretiyle;

Denetler.

Sayıştay'a hesap vermekle yükümlü saymanlar şunlardır:

- 1- Gelir Saymanları,
- 2- Gider Saymanları,
- 3- Mal Saymanları.

Sayıştay'a verilen hesaplar denetçiler tarafından denetlenir.

Denetçiler inceleme sırasında mevzuata uygun bulmadığı veya noksan gördüğü işler hakkında sorumluların yazılı savunmalarını alır ve düşünce siyle birlikte düzenleyeceği raporda gösterir.

Denetçi raporları yağılanmak üzere dairelere verilir.

Diğer yandan: 4.7.1996 tarihinde 4149 sayılı Kanunun 8'inci maddesiyle Sayıştay Kanununa eklenen Ek 10 maddede; "Sayıştay, denetimine tabi kurum ve kuruluşların kaynakları ne ölçüde verimli, etkin ve tutumlu kullandıklarını incelemeye yetkilidir Bu inceleme sonuçları Sayıştay Birinci Başkanı tarafından bir değerlendirme raporuyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulur.

Bu raporlar ile bu Kanunda öngörülen genel mahiyetteki diğer raporlar Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülür ve Komisyon önerisi ile birlikte Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna sunulur." hükmü getirilmiştir.

Bu hükmün getirilmesinden sonra, Sayıştay'da Performans Denetimi ve risk denetimi çalışmaları başlatılmıştır

Örnek olarak aşağıdaki çalışmalar yapılmıştır:

- İngiliz Sayıştay'ı ile ortak olarak ve eğitim amacıyla, Karayollarının yol bakım hizmetlerinin ölçülmesi,
- Kültür Bakanlığına bağlı müzelerde risk denetimi,
- İstanbul'un depreme nasıl hazırlandığı hususunda risk denetimi,
- Marmara ve Düzce depremleri sonrası yeniden yapılan faaliyetler,
- Gemilerin Denizleri ve Limanları kirletmesini önleme ve kirlilikle mücadele etme,

Bu çalışmalar sonucu düzenlenen raporlar Sayıştay Birinci Başkanı tarafından, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulur

Performans Denetimi; denetlenen kurumların sorumluluklarını yerine getirirken kullandıkları kaynakların verimlilik, etkinlik ve tutumluluğun denetimidir.

Bu uygulama;

- İdari faaliyetlerin TUTUMLULUĞUNUN doğru yönetim ilkeleri, uygulamaları ve yönetim politikalarına göre denetlenmesini,

- Kaynakların kullanımındaki VERİMLİLİĞİN bilgi sistemleri, performans ölçütleri, gözetim düzenlemeleri ve denetlenen kurumlarca belirlenmiş eksikliklerini gidermek için izlenen yöntemlerin incelenmesi de dahil olmak üzere denetlenmesini,

- Denetlenen kuruluşların hedeflerine ulaşma yönündeki performanslarının ETKİNLİĞİNİ ve istenilen etkilerle, gerçekleşen etkilerin karşılaştırılmasını,

Kapsar.

Yargılama:

Denetçiler tarafından Dairelere verilen hesap raporları Dairelerde yargılanır. Yargılamadan önce Sayıştay Savcılığı görüşü alınır Daha sonra bir üye kendisine verilen rapor üzerinde gerekli incelemeyi yapar.

Üyelerin yazılı düşüncesi üzerine, sayman hesabı Sayıştay dairesinde yargılanır

Hesapların yargılanması sonunda, beraat, zimmet veya tazmin hükmü verilir.

Yargılama sonunda usulüne uygun olarak ilam düzenlenir

Sayıştay ilamlarının birer nüshası sorumlulara, birer nüshası sorumluların bağlı olduğu Bakanlık veya daireye iki nüshası da, bir nüshası ilgili saymanlığa gönderilmek üzere Maliye Bakanlığına ve bir nüshası da Sayıştay Savcılığına usulüne göre tebliğ edilir

Sayıştay ilamları kesinleştikten sonra infaz edilir. İlamların yerine getirilmesini izlemekten, ilamların gönderildiği dairelerin en büyük amiri sorumludur.

İlamlarda gösterilen zimmetler vukuu tarihinden tazminler ise hükmedildikleri tarihten itibaren faize tabi olarak, İcra ve İflas Kanununu hükümlerine göre tahsil olunur.

Ancak, bu suretle eklenecek faizin tutarı zimmet veya tazminine karar verilen miktarın % 10'unu geçemez.

Kanun Yolları:

1) Temyiz: Sayıştay dairelerince verilen ilamlar Sayıştay Temyiz Kurulunda temyiz olunur. Bu kurulca verilen kararlar kesindir. Temyiz süresi ilamın ilgiliye tebliği tarihinden itibaren 90 gündür

Sayıştay Dairelerinin ilamları,

- a) Kanuna aykırılık,
- b) Yetkiyi aşmak,
- c) Yargılama usullerine riayet etmemek gibi sebeplerle;

İlamla sorumlu tutulanlar, sorumluların bağı olduğu bakanlık veya daire ile Sayıştay Savcılığı tarafından temyiz olunabilir

Temyiz istemi dilekçe ile yapılır Bu dilekçeler şekle tabi değildir. Dilekçelere ilgililer tarafından itirazlarını ispat edecek belgeler bağlanır Temyiz evrakının suretleri karşı tarafın sayısı kadar verilir

Karşı taraf, sorumluların temyizi halinde Sayıştay Savcılığı, Sayıştay Savcılığının temyizi halinde de, dairedeki yapılaşma sırasında haklarında beraat hükmü verilen sorumlulardır.

Temyiz dilekçesi ve buna bağı evrak karşı tarafa tebliğ olunur. Tebliğden itibaren otuz gün içinde cevap verilebilir. Bu cevaplar temyiz edene tebliğ olunur. Temyiz edende buna onbeş gün içinde cevap verebilir. Bu cevaplarda karşı tarafa tebliğ olunur. Buna da onbeş gün içinde cevap verilebilir.

Temyiz dilekçeleri ve layihalar Sayıştay Başkanlığına verilir. Ankara'da bulunmayanlar, temyiz dilekçelerini Sayıştay'a gönderilmek üzere, buldukları yerin en büyük mülkiye memuruna da verebilirler.

Temyiz Kurulu, temyiz olunan hükmü olduğu gibi veya düzelterek tasdik eder, kaldırır yada bozar Bozma halinde evrak yeniden karara bağlanmak üzere o kararı veren Daireye gönderilir.

Daire ilk kararında direktir ve bu direktme üzerine temyiz olunarak tekrar temyiz kurulunca bozma kararı verilirse, Daire bu karara uymak zorundadır.

2) Yargılamanın İadesi: Aşağıdaki sebepler üzerine savcı, hükümlü, hükümlünün bağı olduğu Bakanlık veya Daire ya da Maliye Bakanlığı tara

findan yargılamanın iadesi istenebileceği gibi Sayıştay Dairelerince de doğrudan doğruya buna karar verilebilir.

- 1- Hesapta maddi hata bulunması, noksan veya mükerrerlik olması,
- 2- İbraz edilen belgede sahtecilik bulunup da hükme etki yapmış olması,
- 3- İnceleme veya yargılama sırasında görülmeyen yanlış veya usulsüz bir işlemin hükümden sonra meydana çıkmış olması,
- 4- Hükme tesir edebilecek bazı belgelerin inceleme ve yargılama sırasında bulunmayıp, hükümden sonra meydana çıkması,
- 5- Hükme esas tutulan bir ilamın bozulma suretiyle ortadan kalkmış olması,
- 6- Kesin hesapların incelenmesi sonunda Genel Kurulca, bütçe tertip ve mahsubuna ilişkin Daire kararlarının aksine karar verilmiş olması,

3) Karar Düzeltmesi: Temyiz Kurulu kararlarına karşı Kanunun 77'nci maddesinde gösterilen sebeplerle, ilamın tebliğinden itibaren 15 gün içinde bir defaya mahsus olmak üzere karar düzeltilmesi istenebilir.

Kanun yollarına müracaat için yazılacak dilekçeler şekle tabi olmadığı gibi harca da tabi değildir.

832 sayılı Kanunun 79'uncu maddesinde, Kanun yollarına başvurma hallerinde, bu kanunda yer almamış olan hususlar hakkında Hukuk Muhakemeleri Usulleri Kanununun ilgili hükümlerinin uygulanması kabul olunmuştur.